

Антропософски вести

Брой 45
РОЖДЕСТВО
ДЕКЕМВРИ 2014 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Образът на Коледния празник – минало, настояще и бъдеще
3. Повратът в Новогодишната нощ
4. Заговорът на 1 януари 1924 г.
5. За думата „ние“ в „Медитацията на Основополагащия камък“
6. Най-важната добродетел в нашата епоха
7. Българският Коледа и „Веда Словена“
9. Лунният конник – Олаф Остесон
10. Козирог
Малката Коледа
11. Четирите прага на Адвента
Светлината на Адвента и сянката на двойника
14. За паузата и трите крачки навътре
15. Изкуството на Гьотеви разговор
19. Нови книги
Покана
20. Смехософия
Антропософски групи в България

Дете от светлина - Герхард Райш

Усещам сякаш от магия освободен
младенецът на духа в душевната утроба.
В светлината на сърцето
святото мирово слово роди
небесния плод на надеждата,
който израства ликуващ в мировата шир
от корените на моята божествена същност.

Коледно настроение - Р. Щайнер

ОБРАЗЪТ НА КОЛЕДНИЯ ПРАЗНИК – МИНАЛО, НАСТОЯЩЕ И БЪДЕЩЕ

Коледният празник заема централно място в човешкия живот. Той гледа към миналото, доколкото отбелязва събитие, станало във Витлеем преди повече от 2000 години. Тъй като се повтаря всяка година обаче, този празник е свързан и с настоящето – макар че днешното съзнание не може да схване пълното му значение. Децата може да пеят песнички като например „*Детето Христос идва при нас всяка година*“, но обикновено ние не осъзнаваме защо е така. Накрая, в нашия Коледен празник има и елементи, които сочат към бъдещето – както близко, така и далечно. Тези елементи, ориентирани към бъдещето, значително са променили настроението, с което празнуваме днес. Последницата от това е, че носталгичното настроение от нашите Коледа в детството не може да се запази, освен ако не се добавят нови елементи към тези от миналото.

Ние ще можем да разберем бъдещото съдържание на днешния Коледен празник само ако положим усилия като съвременни хора да формираме истински и разбираеми понятия за Второто идване на Христос в свръхсетивното – на небесните облаци. Второто идване няма да направи спомените за първото му идване и за яслите във Витлеем излишни, но ще бъде по-силно свързано с настоящето. Именно за това Второ идване ние се развиваме вътрешно. Всички апокалиптични удари на нашето време са много чужди на целия дух на Коледа. Те разрушават неговото спокойствие и ни карат да поглеждаме тъжно към Коледния олтар – „*Мир на Земята*“. Но те известяват и за идването на една нова, бъдеща Коледа, в центъра на която вече няма да е прекрасното дете, а *човечеството*.

Самият християнски календар сочи, че Коледа съдържа минало, сегашно и бъдеще. 24 декември е известен като „Денят на Адам и Ева“. Следователно, на този ден ние не само поглеждаме назад към Витлеем, но и още по-назад, към началото на човечеството в Рая – невинното начало, постепенно разрушено от Грехопадението. Всъщност, Коледа може да се разглежда и като една разновидност на темата за Рая. Накрая, денят след двата дни на големия Коледен празник – 27 декември – е посветен от Западното християнство на Йоан евангелист, авторът на „Откровението“ или „Апокалипсиса“. Йоан е мъдрецът, който предсказва бъдещето. Той е вестителят на една бъдеща Коледна мистерия...

Нека да обърнем вътрешното си око към образа на Девата-майка, Мария, която се грижи за младенеца в яслата. Тази майка не е само една жена от плът и кръв, живяла преди повече от 2000 години. В нея има едно качество, което е извън времето и в което трябва да се опитаме да намерим

отражение на собственото си висше същество.

А сега нека да обърнем поглед към една разновидност, към една друга форма на темата за Коледа. Този образ не е идиличен и не е изпълнен с небесен мир, както образът от Витлеем. Тук небето е раздрано и духовният свят ни открива една жена с величествени размери. Обгърнатата от слънцето като с дреха, тя е стъпила върху луната и носи на главата си корона от звезди. Тази жена е в очакване да роди малкия си син. Но майка и дете са в опасност. Дебне ги драконът. На небето са разразява битка – Архангел Михаил и легионите му защитават майката и детето срещу драконовите сили. Това е една апокалиптична сцена на Коледа, силно контрастираща на спокойната, лирична сцена описана в Евангелието на Лука.

Но какво е общото между тези две жени? – би трябвало да се запитаем. Дали изобщо можем да ги поставяме една до друга и да наричаме двете сцени „Коледни образи“? Тук можем да допълним сцената на Коледа от Евангелието на Лука с друга сцена, описана в Евангелието на Матей. Матей също говори за майката с младенец, но те са под заплаха, както Мария от „Апокалипсиса“. Драконът е приел човешка форма в лицето на Ирод, който застрашава майката с младенец. Все още няма нужда от архангелските легиони, но тримата мъдреци, тези благородни защитници и помощници, имат властта да попречат на неговите намерения. Ангелът, който се явява в съня на Йосиф, може да спаси детето, насочвайки родителите му към бягство в Египет. Така ние виждаме, че първите загатвания за апокалиптичната драма вече присъстват в евангелското описание на Коледния сюжет.

Когато поставим един до друг спокойния и апокалиптичния образ на Коледа, ние осъзнаваме, че днес правим прехода от единия към другия образ. Всъщност, ние сме вече съвсем близо до втория.

В бъдеще, идиличната сцена на Коледа, описана от Лука, и мистерията на Дева Мария, която е част от нея, ще дойдат само при онези, които вече са преминали през огнените бури на апокалиптичното Коледно събитие. Те ще са се научили да виждат майчиния образ като образа на собствената си душа, а младенецът в очакване да се роди – като духа в себе си, който расте и оживява.

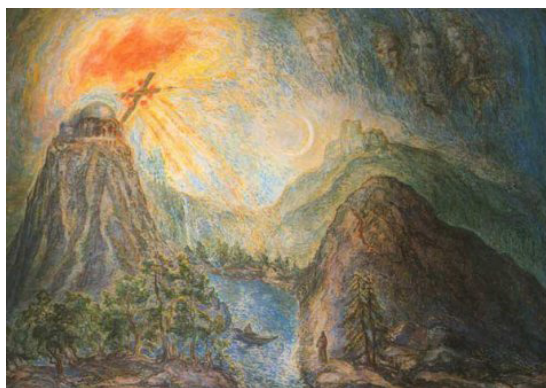
Ние ще можем да намерим пътя си обратно към несмущаваната интимност на Коледното описание на Лука само чрез апокалиптичния образ. А когато го намерим, ще го имаме на по-високо ниво.

Петият печат

ПОВРАТЪТ В НОВОГОДИШНАТА НОЩ

Лелеех тайното желание да отида в Дорнах за Рождество 1922 година и да присъствам на лекциите и на празника. Но по това време имаше инфлация и средствата ми се бяха стопили напълно. Освен това, дължах на зъболекаря си голяма сума заради лечение на непредвиден проблем. В началото на декември, Докторът и Мари Щайнер бяха в Берлин. Г-жа Щайнер, която винаги се грижеше за нашето спокойствие, плати с лични пари фактурата на зъболекаря и ми каза, че този път ще трябва да се откажа от пътуване до Дорнах, защото тя вече обещала да поеме разходите за пътуване дотам на г-ца Толш. Нямало да има достатъчно пари, за да плати за двете ни. Това освен че ме натъжи много, ме хвърли в тревога, защото имах ясно предчувствие, че Гьотеанумът щеше да бъде разрушен. Предчувствието ми беше резултат от моя вродена способност, която се проявяваше в различни моменти от живота ми. Малко по-късно срещнах по стълбите Рудолф Щайнер и му поисках съвет. Той ми каза да приема търпеливо болката си и да очаквам Великденските празници, когато ще мога да присъствам на петата мистериозна драма. Г-жа Щайнер наистина бе платила големи суми, а и вече била взела решение. Тогава аз спонтанно възкликнах: *„Докторе, вие казахте, че ако езин внимателен наблюдател прекоси сградата от изток на запад, това може да му донесе нещо много съществено след смъртта. Ако аз не мога да дойда за Коледа, никога няма вече да видя сградата. Ние ще я загубим. Тя ще загине в пламъците и за Великден няма да я има.“*

Пожарът

Д-р Щайнер ме погледна с разширени очи, нищо не каза по отношение на моя изблик и отново ми повтори за Великден. Каза, че в момента не може да направи нищо за мен и че аз трябва сама да потърся някаква възможност.

Докторът и г-жа Щайнер заминаха, а аз останах с тревогата си. Като секретар на Секцията, често имах работа с консулството на Швейцария в Берлин по уреждане на визи, които по това време бяха платени. Един ден отидох в консулството и поговорих с чиновника, когото познавах. Той беше готов да ми издаде безплатна виза за Швейцария. Споменах му, че ще опитам да реша другите парични въпроси – билет за влак и т.н., защото за мен беше важно да направя това пътуване тогава или никога. На следващия ден той ми се обади по телефона: „Госпожице Замвебер, имате късмет. Трябва ни още един човек за придружител на болни деца от Берлин до Базел след Коледа, под егидата на Червения кръст. Бихте ли поели такава задача?“ Каква щастлива случайност! Към края на декември се качихме на влака за Базел, аз оставих децата според указанията и поех за Дорнах.

След лекцията на Рудолф Щайнер отидох да го поз-

дравя му. Той много се зарадва, че съм могла да отида и загрижено ме попита дали имам къде да спя. Аз отговорих отрицателно и той веднага се зае да ми намери подслон, за което ангажира семейство Ван дер Палс.

Следобеда на 31 декември (денят на Свети Силвестър) се разхождах по хълма на Гемпен заедно с г-н Герн и г-н Дрешер. Усещах необичайно вълнение. Когато видяхме под нас Гьотеанума, споделих с двамата мрачното си предчувствие. Като ме чу, г-н Герн помисли, че съм откачила.

Вечерта присъствах на лекцията на Щайнер *„Духовно-то участие на човечеството“*. Отказах една покана да прекарам остатъка на вечерта с едни мои берлински приятели и се прибрах в стаята си в дома на семейство Ван дер Палс. След малко г-н Палс обяви тревога: „Гьотеанумът е в пламъци. Да се качваме бързо!“ Така прекарах цялата нощ на Свети Силвестър на мястото на пожара и помагах на всички, които се опитваха да спасят онова, което още можеше да бъде спасено. Бояхме се, че огънят може да обхване и работилницата до Гьотеанума, където се намираше ателието на

Рудолф Щайнер. Там той отдавна работеше върху голямата дървена скулптура, която след завършването ѝ трябваше да бъде издигната на централно място в Гьотеанума. Тя беше висока 9 метра и можеше да се разглобява. Младежи изнесоха на части статуята навън и ги поставиха срещу дома на г-н Ягер. Рудолф Щайнер ме остави заедно с други хора да пазя дървените части. Оттам гледах, застанала под вдигнатата ръка на Христос, бушването на всепоглъщащите пламъци.

За миг зърнах Доктора недалеч от мен, до г-ца Марион и до г-жа Ягер, пред портата на дома на Ягер. В момента, в който куполът се срутваше с трясък и избухнаха могъщи пламъци, бях обхваната от мистично изживяване. Видях сградата много високо над пламъците, сияещо бяла, и бях съвсем уверена, че в този момент се случва нещо величествено. Отдолу, пламъците се примесваха с червеникавото излъчване от тръбите на органа, и аз долових нещо като ехо и едновременно като остър вик. Обърнах се на другата страна, към дома на Ягер и видях Рудолф Щайнер, а около главата му – огромна аура от бяла светлина. Извиках на другите до мен: „Ах, Докторът, гледайте!“ Аз знаех, че между Докторът и пламтящата сграда ставаше нещо. Другите не виждаха нищо и образът изчезна.

Така успях да направя пътуването си от Берлин до Дорнах, водена от едно забележително подреждане на обстоятелствата, което въпреки всичко ми позволи да видя първия Гьотеанум, и станах пряк свидетел на най-мрачните часове, които белязаха съдбата на Рудолф и Мария Щайнер.

От спомените на **Анна Замвебер**
Превод от френски: **Лилия Кръстева**

ЗАГОВОРЪТ НА 1 ЯНУАРИ 1924 Г.

Това съобщение, получено през 1999 г. от човек, пожелал да остане анонимен, е публикувано в сборника със спомени на Еренфрийд Пфайфер¹ и биографични бележки за него: „Един съвременен търсач на духа“.

*****

„Към края на 50-те години на ХХ век, след като се възстанови от тежко боледуване, Еренфрийд Пфайфер дойде още веднъж в Арлесхайм и Дорнах. Аз бях извикан на вътрешна среща в малката зала на Гьотеанума (Залата на Основополагащия камък). Имаше малко хора – около трийсет до четирийсет души. Пфайфер искаше да сподели това, което го беше вълнувало по време на боледуването му, с някои приятели. Каза, че преди това не може да напусне тази Земя. Ако мога да резюмирам това, което каза, то беше нещо като „обща изповед“ на целия му живот и стремежи. От нея ще споделя следната подробност:

Една от причините, поради която той отишъл да живее в Америка е била да се свърже с хора, които имат истинско познание за механичния окултизъм. Доста скоро той намерил такъв човек. Между тях се развили отношения на доверие.

Един ден, те обсъждали различните фази в живота на Рудолф Щайнер. Споменали също и за отравянето му на вечеринката след Коледното събрание (1 януари 1924 г.). Последвало изненадващо и драматично съобщение от довереника на Пфайфер, който казал „Моля те да ми простиш, трябва да ти призная нещо, което уви, много ще те шокира и може отново да ни раздели, макар че много ще ми е мъчно за това: Аз бях натоварен със задачата да отровя Рудолф Щайнер! Това отравяне обаче нямаше за цел да бъде смъртоносно, а да доведе Рудолф Щайнер до едно състояние, в което той да не може да контролира повече висшите си окултни способности, така че те практически щяха да бъдат унищожени. Тогава човек щеше да посочи към Рудолф Щайнер и да каже: „Виждате ли какво може да стане и с вас, ако се стремите към окултно обучение в неговия смисъл, както той го описва, например в „Как се постигат познания за висшите светове?“

Пфайфер не ни каза дали е продължил връзката си с този зловещ окултист или не. Той само посочи, че Рудолф Щайнер преодоля опита за отравяне с помощта на духовни сили. 'Братята на лявата ръка' не успяха.“

*****

В подкрепа на горното е и един откъс от лекция, изнесена от Еренфрийд Пфайфер на 17 декември 1950 г. в Спринг Вали, Калифорния. Това е първата от три лекции, които след смъртта му са публикувани под заглавието „Лекции за сърцето“.

„Човешкото сърце и кръв представляват една от най-важните теми. Д-р Щайнер говореше за етеризацията на кръвта, т.е. за трансформацията на материя в етерни сили. Човек може да цитира д-р Щайнер, но трябва да се опита да разбере защо и как той е могъл да говори за тези неща. Днес, физиологията като наука има много малко доказа-

телства за функционирането на сърцето. Но някои окултни групи различни от антропософските знаят за тези тайни на сърцето и не искат те да бъдат разкривани публично. Ние можем да почувстваме това като едно предизвикателство. От друга страна, в „Духовното ръководство на човечеството“, Рудолф Щайнер говори за необходимостта от наука, която ще може да наблюдава действието на Христос в природата. Това е нещо, което ще стане в далечно бъдеще. Така че един антропософски учен е призван да изследва човешкото сърце като орган, където се изгражда мост между физическо тяло и неговата духовна същност.

Преди шестнайсет години срещнах един водещ окултист. Той работи в една област, която не е антропософска, нито е в областта на черната магия, а по-скоро сива, между тъмните и светлите сили, но по-близо до тъмните. Този човек, по професия медик, ми разказа следното. Според изследвания направени от него и негови колеги, болестта на д-р Щайнер се дължала на факта, че той е искал да каже повече във връзка с духовната функция на човешкото сърце, а други окултисти не искали това да се съобщава сега. Така че те насочили към Рудолф Щайнер сили, срещу които той не е могъл да се защитава, и се разболява.

Познанието на Рудолф Щайнер, за което става въпрос, се отнася за „петата камера на сърцето“. Според него, „в наше време в сърцето се извършват някои промени, чрез които постепенно ще се развие пета камера. В тази пета камера човекът ще има нов орган, който ще му позволява да контролира жизнените сили по различен начин отколкото е възможно понастоящем... Излъчването от този етерен орган на сърцето се развива в един духовен сетивен орган. Единствено чрез него човекът може да почувства и познае Етерния Христос.“

... Рудолф Щайнер искаше да каже нещо повече за етеризацията и за сърцето като орган с двойна цел – физическа и духовна. Сърцето не е помпа, а орган, в който се създава етерно пространство, така че кръвта се всмуква в сърцето, а не се изпомпва.... Според него, „истинската връзка между всичко, което става в моралния живот и всичко, което става физически в света може да се намери, ако се научим да разбираме конфигурациите на човешкото сърце“.

С невярната представа за сърцето като помпа е свързан и факта, че днес ние имаме объркан социален живот. Здравословен социален живот може да се развие само ако се премахне представата за помпата. Рудолф Щайнер казваше, че истинското и вярно познание в това отношение ще направи възможно изграждането на машини, които са в съответствие и в хармония с човека, а не му вредят. Според него, само когато хората разберат, че невидимото в човека задвижва сърцето, ще бъде възможно да се конструират подходящи машини и да се разреши социалния проблем...”

1 Еренфрийд Пфайфер (19.02.1899 – 30.11.1961) е един от най-приближените ученици на Рудолф Щайнер, немски учен и един от основоположниците на биодинамичното земеделие, духовен изследовател на етерните формиращи сили.

ЗА ДУМАТА „НИЕ“ В „МЕДИТАЦИЯТА НА ОСНОВОПОЛАГАЩИЯ КАМЪК“

През годините, много приятели са писали за различни аспекти на „Медитацията на Основополагащия камък“. Например, малката книга „Основополагащият камък“ от Ф. В. Зелманс ван Емиховен излезе през 1956 г. В нея той разглежда и седемте ритъма. Той насочва вниманието ни към едно вътрешно активизиране на аза на различни нива на съзнанието и казва, че това може да доведе до ново духовно устройство на човешкото тяло. В книгата си „Рудолф Щайнер и крайгълните мистерии на нашето време“ от 1982 г., Сергей Прокофиев посочва, че ритмите са характерни за пътя след смъртта, както и за степените на новия Християнско-Розенкройцерски път на посвещение. Тези две съчинения ни дават достатъчно основания да вярваме, че ритмите на „Медитацията на Основополагащия камък“ извлечени от Рудолф Щайнер дават възможност за различни, но взаимно допълващи се методи за вътрешна работа с тях.

В есето „Свобода и общество“ (Събр. съч. 31) Рудолф Щайнер описва „основния социологически“ закон в еволюцията на човечеството така:

„В началото на културата, човечеството се стреми да създаде социални групи. Тогава интересът на индивида е пожертван за интереса на тези групи. Следващото развитие води до освобождаването на индивида от интересите на групата и до свободно развитие на индивидуалните нужди и способности.“

Основният социологически закон е законът на индивидуализацията. Рудолф Щайнер описва как в сегашната епоха хората разчитат на себе си: за да се запазят, те развиват анти-социални инстинкти (12 декември 1918 г., Събр. съч. 186). По този начин те стават отговорни за себе си. Но след това Рудолф Щайнер добавя, че в една епоха, която изисква хората да проявяват анти-социални инстинкти заради себе си, става още по-необходимо съзнателно да се развива социалния елемент. *Антисоциалният елемент се проявява несъзнателно – той възниква с формирането на съзнателната душа. Социалният елемент е необходимост – той изисква възпитание.* Тази социална необходимост е задължителна противотежест в наше време на антисоциалната тенденция в развитието на човечеството. Така, според Рудолф Щайнер, основният тласък на целия социален живот днес лежи в **интереса**, който свързва едно човешко същество с друго. Като съвременници, ние всички се намираме на този етап на развитието. В една лекция от 1923 г. (16 юни 1923 г., Събр. съч. 258) Рудолф Щайнер изразява недоволство от начина, по който говорят антропософите. Той казва:

„Какъв смисъл има да повтаряме непрекъснато на хората, че не сме секта, ако се държим така, сякаш сме сек-

**В поврата на времената
Светлината на Мировия дух
навлезе
в потока на земната същност;
Нощният мрак беше преодолян;
ясна дневна светлина
засия в човешките души.**

**Светлина,
която сгрива
бедните сърца на пастирите;**

**Светлина,
която озарява
мъдрите глави на царете.**

**Божествена светлина,
Христос-Слънце,
сгрей
нашите сърца,
озари
нашите глави;**

**За да стане добро
това, което ние
от сърцата основаваме,
от главите с ясна цел
направляваме
с воля.**

та? Виждате ли, трябва добре да се разбере, особено от членовете на Антропософското общество, какви общи условия управляват съществуването на едно общество в нашата съвременна епоха. Едно общество в никакъв случай не може да бъде сектантско. Затова, ако Антропософското общество иска да стъпи на правилна основа, думата „ние“ всъщност не трябва да играе никаква роля. Отново и отново чуваме как антропософите казват на останалия свят: Ние, Обществото, мислим така и така. При нас се прави така и така. Ние искаме това или онова. В по-ранните епохи е било възможно обществата да застанат в света с такова съгласие. Сега това вече е невъзможно. Сега всеки човек, който е член на някое общество, например на нашето, трябва наистина да бъде свободно човешко същество. Само отделният човек може да има възгледи, мисли и мнения. Обществото не може да има мнение. И това трябва да се отразява в начина, по който отделните хора говорят за Обществото. Думата „ние“ трябва да изчезне.“

Тук Рудолф Щайнер ясно се изказва против груповите възгледи в Антропософското общество. Всеки човек има собствено мнение, такова, каквото е изработил сам и трябва да се

чувства отговорен да това, което представя като отделна личност. Следователно, изглежда съвсем ясно, че „ние“ в „Медитацията на Основополагащия камък“ не се отнася до някакъв групов възглед, поддържан от „антропософите“. Тогава, какво се има предвид с думата „ние“?

В светлината на факта, че човечеството преминава през процес на индивидуализация, и вземайки под внимание коментара от 1923 г. на Рудолф Щайнер, че всеки човек в Антропософското общество трябва да бъде наистина свободно човешко същество, думата „ние“ придобива особено качество в „Медитацията на Основополагащия камък“. На принципа на индивидуализацията, „ние“ трябва да се оформи между свободните човешки същества.

Веднага след Първата световна война Рудолф Щайнер задава въпроса: „*Какво е най-характерното за нашето време и за развитието на човешката душа?*“ Той отговаря на този въпрос, като описва, че човек трябва да се запознае отблизо и задълбочено със силите, които се противопоставят на хармонизирането на човечеството. Необходимо е съзнателно познание за противодействащите луциферични и ариманични сили. Иначе, съзнателната душа няма да се развие напълно. Човекът е изложен на тези сили и изправен пред предизвикателството да търси равновесие между тях в живота. В наше време трябва да се положат големи усилия за постигането на такова равновесие, въпреки че то никога

не е постоянно и че винаги има опасност да се отклони в едната или другата посока. Преминавайки през тези изживявания на съзнателната душа, човекът развива в душата си Духът-себе. Според думите на Рудолф Щайнер:

„С развитието си, Духът-себе ще работи социално в същата степен, в която съзнателната душа работи антисоциално. Така можем да кажем, че в нашата епоха човекът развива антисоциалния елемент от най-вътрешните импулси на душата си. Но зад антисоциалния елемент работи един духовен, социален фактор.” (7.12.1918 г., Събр. съч. 186)

Указанието на Рудолф Щайнер за социалния закон в настоящата епоха може да се разбере в този смисъл, защото той казва:

„Доколкото хората проникват душата си с приемането на духовния елемент, който описах днес, така че всичко духовно в епохата да се влее в тяхното съзнание – дотолкова

сред човечеството ще може да се развие един нормален живот в общност и хората ще могат да стигнат отвъд антисоциалните си инстинкти, отвъд всичко, което работи срещу социализацията.” (1 януари 1918 г., Събр. съч. 187)

От размислите изложени по-горе става ясно, че „ние” в последната част на „Медитацията на Основополагащия камък” може да се свърже със силите на Духа-себе. Това „ние” не загатва за стария групов душевен елемент, а за нещо ново, което може да възникне, ако хората се обърнат към духа.

Пол Макай

Откъс от „Антропософското общество
като Михаилова общност”

Пълният текст на „Медитацията на Основополагащия камък” ще намерите в брой 41 на „Антропософски вест” 2013 г.

НАЙ-ВАЖНАТА ДОБРОДЕТЕЛ В НАШАТА ЕПОХА

Родена от огън, чрез болка и страдание, тази магическа формула – Основополагащият камък – е предназначена да насочва душите на търсещите човешки същества в настоящето време и в идващите столетия, към разрешаването на големите загадки на съществуването, към преодоляването на големите катаклизми на нашето време – дълбока самота, отчаяни страхове и трагично объркване – като се докосва до безсмъртните, вечно течащи извори на духовния живот, до духовната любов и духовната светлина, зад които властва мистерията на Христос.

Според древната мъдрост, Тъмната епоха – Кали Юга – продължава до XIX век. Голямото предизвикателство на XX век беше да основе новите, просветителски мистерии. За разлика от древните тайни мистерии, те са отворени за всички, които честно ги търсят. Нашето време изисква отвореност и всеобхватност. Откритостта е отличителният белег на мистерията на Голгота, най-великата и най-всеобхватна от всички мистерии. Разиграла се на физическия план на световно-историческите събития, нейните отворени тайни чакат да бъдат все повече осветлени в нашето време и в бъдните времена.

Кармата на Рудолф Щайнер го среща с тези предизвикателства. Най-висши мирови духовни сили, чиято основна грижа е съдбата на човечеството, му помагат да оформи строфите на Основополагащия камък като истински духовен крайъгълен камък, жив зародиш на новите мистерии, които признават неповторимото и централно значение на мистерията на Голгота, мистерията на възкръсналия Христос.

Забележете, Основополагащият камък е **жив зародиш**. В него са скрити безкраен живот и мъдрост, които избликват с посаждането му в благодатна почва. Къде е тази почва, която трябва да обхване зародиша и да роди неговия тайнствен живот? Тя е в сърцето, душата на отделния човек, който е намерил път към новите мистерии. Как може този зародиш да се поддържа жив в тези неплодни времена и да му се даде възможност да покълне, израсте и разкрие спотанените си съкровища? Много ученици на антропософията се опитват да съживят този кълн, като посвещават вниманието и усилията си на неговите строфи, но след време откриват,

че той е загубил свежестта си. Той вече не им дава живот, а се усеща като нещо чуждо в душата. Ако не се обърнем с правилно душевно настроение към Медитацията на Основополагащия камък, към тази отворена мистерия, той ще изсъхне и няма да ни разкрие тайната си магия. Какво е правилното душевно настроение, с което ще намерим достъп до тази душевна мистерия?

Несъмнено, към всички мистерии трябва да се приближаваме с преклонение и удивление, с постоянство и ясна мисъл, както и с отвореност и чувствителност. Те обаче не са достатъчни. В наше време трябва да се направи още една подготвителна стъпка. Търсещият човек трябва да развие още една допълнителна добродетел, която е всъщност най-важната добродетел.

Коя е тази най-важна добродетел? Във всяка културна епоха една основна легенда разказва за такава забележителна добродетел. В нашата епоха Рудолф Щайнер посочва, че това е легендата за търсенето на Светия Граал от Парсифал. Забележителната добродетел, която Парсифал трябва да развие, е да зададе правилния човешки въпрос в правилния момент така, както той извира от сърцето му. Днес хората много ги бива да задават всякакви въпроси: умни, интелектуални, несъществени, дори безсмислени въпроси. Но способността да се задават въпроси, които извират от сърцето често липсва. За да бъдат приети от духовния свят, душите в сегашната епоха трябва да развият добродетелта да задават въпроси, които идват от сърцето.

Какво става, ако човек се приближи към медитацията на Основополагащия камък с въпроси, които идват от сърцето? Тя оживява и започва да расте – и да дава отговори, които не са абстрактни и интелектуални. Такъв разговор със строфите може да се превърне в жив източник на вдъхновение. Това е магията на Основополагащия камък: той може да пробуди животворни, съхраняващи живота душевни сили. Но ако човек се приближи към строфите с въпроси, които не идват от сърцето, той ще бъде сякаш отхвърлен. По този начин, Основополагащият камък може да се изживее като нещо, което принадлежи на мистериите около Светия Граал.

Ернст Кац

БЪЛГАРСКИЯТ КОЛЕДА И „ВЕДА СЛОВЕНА“

Веда Словена е сборник от фолклорни песни. Издаден е в два тома от хърватския издател и български патриот Стефан Веркович. Първият том излиза през 1871 г. във Белград, а вторият през 1878 г. в Москва. Първият том съдържа 15 песни с около 8000 стиха, а вторият том – над 100 песни. Общо в двата тома стиховете са 23 809. Песните събира, записва и изпраща на Стефан Веркович неговият сътрудник Илия Гологанов, учител в едно родопско село, което днес е в Гърция. Според Гологанов песните са записвани от изпълнителите помаци и мърваци от околните села. За съжаление, никой от тези певци не е бил намерен и това е основната причина някои изследователи да се съмняват в тяхната автентичност.

Аз самият се натъкнах на Веда Словена преди две-три години, когато една позната разказваше как е описано раждането на бог Коледа в тях и от тогава тази мистерия-загадка стои някак в дълбочината на съзнанието ми и само от време на време изплува на повърхността. Наричам я „мистерия“ и „загадка“, защото когато се вслушаме в песните на Веда Словена подготвеното ухо веднага ще открие, че зад външната фолклорна маска се крие едно езотерично описание на свръхсетивни същества и процеси, както и управлението от царете (или посветените) на природните (елементарни) сили. В тази фолклорна форма разпознаваме съдържание и величествена образност, която е сходна с онова, което намираме в нищожните останки от огромната съкровищница от духовно познание за света, която ние днес наричаме Гнозис. Гностицизмът е бил широко разпространен и през първите векове на Християнството, но както знаем, Църквата започва ожесточена борба срещу него и постепенно напълно го унищожава. Разпознаването на откровенията от гностическото познание в песните на Веда Словена обаче, ни дава увереност, че те са автентични, а не мистификация.

Цикълът песни посветени на Коледа е безспорно най-големият в сравнение с всички останали цикли. В първи том научаваме за бог Коледа, който е един от трите главни богове, наред с Вишну и Сива, но във втори том на него са посветени 14 песни и още 4 от Притурка I. Едни от тях са чисто култово-обрядни и в тях се пее как трябва да протече празника, като се започне от деня преди Коледа и се стигне до след Коледа; какво трябва да правят хората за да постигнат хармонични отношения с природните духове, за да има здраве и плодородие. Чрез тези ритуали хората в древността са постигали по един магичен начин разбирателство с елементарните духовни същества. Тази традиция е била толкова силна, че и до днес името на празника си остава Коледа и голяма част от обрядите се вливат в по-късния християнски празник. Днес както душевната организация на хората, така и отношенията им с елементарните същества

са съвсем различни и старите ритуали са загубили „магичната“ си сила и значение в живота, но като един вид носталгичен спомен ние все още ги харесваме.

И ако в обредните песни бог Коледа се явява като един вид помощник на хората за да могат те всяка година да уредят на празника отношенията си със съществата в елементарния свят, то в тези следващи песни се пее за това, какви събития са се случили веднъж между висшите богове и хората, събития заради които са създадени тези ритуали.

Ще ви разкажа накратко съдържанието: Бог Коледа на своя личен ден, Коледов ден, обикаля цялата земя и вижда как хората го почитат. Само на едно място, край бели Дунав младежите и девойките не го почитат. Натъжен се връща на небето и брат му бог Вишну го пита какво се е случило. Коледа му разказва и Вишну е разярен от непочтителното отношение на хората към брат му. Той вика третият брат Сива и иска от него огнен какмък да го хвърли на земята и да затрие всички хора и земята. Коледа обаче не е съгласен и предлага вместо това майка им Злата (в диалекта на песните това означава Златна) да го роди като малко дете

на земята и той като порасне да научи хората как да почитат боговете си. Питат майката, тя се съгласява, слиза на земята и в гората с помощта на елементарни същества зачева. Когато идва време за раждане тя слиза в полето, но не отива в царския двор а в една пещера, където ражда детето. В същото време трима царе, мъдреци звездобройци и лечители от харапската земя, пеейки своите книги виждат нова звезда изгряла на небето. Следвайки звездата те намират детето, дават му даровете си и на връщане посещават и разказват за това на харапския цар. Той пък разлютен от това, че е бил пренебрегнат изпраща

войници да убият чудното дете. Войниците не могат да намерят пещерата, но избиват три хиляди други деца. За това си злодеяние харапският цар е наказан от боговете.

Всеки, който е запознат с Евангелието от Матей, може да види паралелите с описанието на раждането на детето Исус в това Евангелие. И сега възниква въпроса: Може ли да се твърди, че бог Коледа от Веда Словена и Христос са едно и също същество?

Може би мнозина от вас знаят, че Евангелието на Матей е било подготвено от основателя на есейската секта Исус бен Пандира около сто години преди раждането на децата Исус. По-късно е било записано от един от учениците му на име Матай. Един от учениците на Матай живее по времето на Христос и продължава да разпространява тази книга. Отец Йеронимус, който получава задачата да преведе книгата казва, че я е получил от една християнска секта, че той самият не я разбира, но е направил превода така, че това което в нея е забулнено, да си остане забулнено¹. С това не искам да кажа, че в основата на Евангелието от Матей стои Веда

Словена, дори може да се каже, че това не е вярно. Но може да се каже, че ясновидецът, записващ своите имагинативни образи във Веда Словена, ги е получавал от същият източник в Духовния свят от където е черпил своето откровение и Исус бен Пандира. И аз съм склонен да вярвам повече в образите на Веда Словена, отколкото на превода направен от отец Йеронимус. А във Веда Словена ние откриваме и нещо повече, което го няма в Евангелието на Матей.

Няма човек, който да не е чувал за едно от най-драматичните събития описани в Евангелията – избиването на младенците. В Коледните песни има много неща, които се повтарят отново и отново, но във всяка песен има и по нещо различно, така че като цяло да се получи една все по-подробна картина на събитията. В една от песните научаваме как едно елементарно същество (Юда) е изпратено да повика децата при новороденото дете.

*Малки деца на девет години,
Ни ми сте на Дунавъ фодили.
Ни са сте съсъ моми глумили,
Ни са сте йоще смели,
Лу сте при майка седели,
Какъ ми е Дефа на небе
Се си при майка седи
Я си при Юди ни фоди,
Хаде ми вие на поле
На поле фафъ пещере,
Млада са царе роди
Сита ми земе ша заптиса,
Ша заптиса ша ми плени,
Млада ми царе утъ небе,
Млада ми царе млада Бога*

Това е едно несъзнателно изживяване на децата в Духовния свят, вероятно през нощта докато спят. Три хиляди деца отиват в пещерата, покланят се на детето, дават му дарове, палят свещи – имагинативен образ, който ние днес разпознаваме в раннохристиянските скални църкви.

Майката изпраща Юдата да донесе дарове от небето и, забележете, дарява децата.

*Майка ги дарба дарува
Дарува ги златна ябалка,
Златна ябалка белу грозде,
Белу грозде сухнату,
Сухнату грозде дефниту,
Млада гу Дефа сее,
Сее гу горе на небе
На небе фъ бахче-ту,
Де ми са Бога шета.*

За златната ябълка си струва да се помисли, както тук, така и в приказките въобще. Но обърнете внимание на имагинативния образ на гроздето. То е сухо и се сее, по принцип горе в духовния свят, но сега се посажда в душите на тези деца. За да може да поникне по-късно като „лозницата, която ще замени смоковницата”.

На другия ден тези деца разказват и пеят за изживяването си и биват посечени. И откриваме нещо неочаквано – те са върнати обратно на земята.

*Малки деца сече залугъ пу залугъ
Яхми душе форкнала
Форкнала хми на небе-ту
На небе-ту при Бога.
Па си ги Бога праща
Та си слели на земе-та
На земе-та и фафъ града-
Сега веке коледуватъ,
Коледна песна пеетъ:*

Към трагичния тон свързан с избиването на младенците ние сега добавяме и нещо величествено. Преди своята смърт тези деца са имали среща в Духовния свят със самия Христос. Духовната майка на Христос, София (майка Златна, в езотериката златото е символ на мъдростта, София) ги дарява със особен духовен дар. След смъртта си те са върнати обратно на земята в нова инкарнация и полученият духовен дар остава непроявен до момента в който отново срещат Христос.

Често сме споменавали, че човечеството като цяло проспява както трите години, през които Христос ходи по земята в човешко тяло, така и Мистериата на Голгота. Но приемаме като един вид даденост, че след това се заражда едно християнство. Не съм чувал някой да задава въпроса „А какво би се случило, ако хората така си бяха останали спящи, ако не се бе намерил никой да поеме по пътя на християнството?“. Но изглежда, че мъдрото ръководство на света се е погрижило за това.

Когато Христос в тялото на Исус се връща в родния си град след пребиваването в пустинята се случва нещо чудно. Неговите роднини, съседи, съграждани, всички с които е имал някаква обща работа през тези десетилетия на пръв поглед виждат пред себе си същия човек. Но Рудолф Щайнер казва „Сега неговата преобразена вътрешна същност изгря за тях с пълна сила; възплъщението на Христос в тялото на Исус от Назарет беше впечатляващо най-вече за онези, които го познаваха от по-рано. Защото по-рано те усещаха само неговата обич, доброта и нежност, докато сега от Него се излъчваше една възшебна сила! Ако по-рано в негово присъствие те се усещаха просто утешени, сега чрез него те се усещаха изцелени!“². Не се ли случва всичко това в душите именно на онези няколко хиляди души, които носеха особения духовен дар за който вече говорихме? Не са ли тези първи „мъченици в Негово име“ също и Неговите първи последователи?

Рудолф Щайнер ни указва, че първите последователи на Христос, първите християни, са се появили сред хората, където се е родил и израснал Исус. А във Веда Словена намираме потвърждение за това, че тези първи християни (коледари) са били кармично подготвени за своята земна задача и ни се разкрива една от забулениите, както се изразява отец Йеронимус, тайни в Евангелието на Матей.

Георги Акабалиев

1 Рудолф Щайнер, Събр. съч. 130, лекция от 20.11.1913 г. в Мюнхен.

2 Събр. съч. 148, лекция от 6 Октомври 1913 г.

ЛУННИЯТ КОННИК – ОЛАФ ОСТЕСОН

Песента за съня на Олаф Остесон е средновековна норвежка балада, която описва изпитанията на човешката душа по пътя към висшето съзнание. Олаф Остесон предприема едно вътрешно пътуване на Бъдни вечер, което приключва след 13-те Свети нощи на Богоявление или Епифания (Празникът на тримата влъхви) с ясновидско изживяване на Христос и Архангел Михаил. Той прекарва тези 13 Свети нощи и дни в дълбок сън, от който се събужда на 6 януари пред църквата и разказва или по-скоро изпява своя сън. В този сън той изживява вътрешно пробуждане в друг свят, пътят му преминава през елементите, през всички висини, дълбини и враждебни сили в човешките изживявания. Той научава много тайни на вселената, доколкото единението на човешката душа с мировата душа е космическа мистерия. В края на пътуването си, Олаф Остесон вече не е младият човек, който заспива на 24 декември, а един пробуден човек.

Тази сага е била загубена и след това е записана отново по народни спомени. Събрани са около 100 строфи, някои от които стигат до нас от 400 г. пр. Хр. Те са били вероятно разделени на 12 части свързани с 12-те зодиакални знаци. Днес хората използват около 40 строфи като текст на песента.

Рудолф Щайнер говори за Песента за съня на Олаф Остесон на 1 януари 1912 г., на 7 януари 1913 г., на 31 декември 1914 г. и на 21.12.1915 г. Лекциите му винаги са придружени от рецитация на песента, изпълнявана от Мари Щайнер.

Норвежката поетеса **Ингеборг Мюлер-Линдхолм** (1878 – 1964 г.) насочва вниманието на Рудолф Щайнер към тази древна легенда от и всъщност, в резултат от нейната инициатива този необикновен народен епос придобива важно значение в антропософското движение. Ето някои нейни спомени за разговорите ѝ с Рудолф Щайнер:

„През юни 1910 г. д-р Щайнер изнесе цикъл лекции в Осло – за душите на отделните народи и тяхната мисия в съответствие с митологията на Севера. Тъй като тогава живеях в Осло и разполагах с доста място в дома си, поканих на чай около четирийсет приятели антропософи, които бяха дошли в Осло по този повод. Д-р Щайнер и фрау Мари Щайнер също приеха поканата. Предишния ден аз попитах д-р Щайнер дали може да ни каже нещо за необичайната норвежка епическа поема „Песента за съня на Олаф Остесон“. Рудолф Щайнер се усмихна любезно и отвърна, че първо ще трябва да я прочете или чуе. Аз разбрах какво иска да каже. Тогава той сам предложи да дойде на следващия ден един час преди другите гости, за да направя груб превод на текста и да му прочета песента. Така и стана.

Докато четях, д-р Щайнер седеше със затворени очи

и слушаше внимателно. Очевидно беше, че необичайното съдържание на песента му направи дълбоко впечатление.

След като си изпихме чая, един член от Обществото прочете текста на песента на норвежки, при което д-р Щайнер изнесе кратка, но вълнуваща лекция. Той обърна особено внимание на факта, че събитията в нея стават през времето на 13-те Свети нощи, когато извънземните влияния са най-силни. Освен това, той специално спомена, че името Остесон означава „син на любовта“.

Д-р Щайнер ме помоли да превода текста на немски. Той самият не знаеше норвежки, да не говорим за стария диалект, на който е записана песента и който е труден дори за норвежците. В началото аз се извиних, че не зная достатъчно добре немски, за да придам чудесния музикален ритъм. Д-р Щайнер каза, че това няма значение и че трябва да превода песента буквално, дума по дума, за да добие точна картина за съдържанието. През есента направих превода, който според мен се получи много прозаичен и незадоволителен.

По-късно Рудолф Щайнер оформи текста на песента в нейните характерни ритми и изнесе няколко лекции за тази сага. Освен това, по нея бяха направени евритмични представления, които се играеха най-вече за Коледа.

През 1913 г. д-р Щайнер ми каза, че Свети Олаф не е истинския Олаф Остесон. (Свети Олаф, норвежки крал, умира през 1035 в битката при Стиклестад, борец се за каузата на Християнството.) Той поясни, че е имало няколко души с името „Олаф Остесон“, и че то е било един вид мистериозна титла.

Д-р Щайнер дойде отново в Норвегия след Първата световна война, през 1921 г. и 1923 г. При тези посещения той гостува на инженер Ингеро. Г-жа Ранхилд Ингеро ми разказа, че д-р Щайнер говорил с нея за песента. Междувременно, той я изследвал по-задълбочено и открил още нови неща. Едно от тях е,

че песента е много по-древна, отколкото мислят хората. Тя е възникнала около 400 г. сл. Хр. Тогава по тези места е живял голям християнски посветен. Неговото мистерино име било Олаф Остесон и песента описвала неговото посвещение. Д-р Щайнер ѝ казал, че в оригинал песента била много подълга и имала 12 глави, по една за всеки зодиакален знак. Песента описвала пътя на Олаф Остесон през целия зодиакален кръг и това, което той видял и изживял там. Днес, до нас са достигнали само части от оригиналната песен. Мистериината школа, посочена от Рудолф Щайнер, продължила да съществува и през Средновековието. Водачът ѝ винаги се наричал Олаф Остесон.

Д-р Щайнер сподели с мен, че има намерение след време да публикува тези факти, както и други важни неща свързани с песента. Той обаче не искаше да направи това,

Лунният конник (Песента за съня на Олаф Остесон) - акварел от Р. Щайнер

докато не намери външни доказателства за откритията си. Мислеше, че ще може да ги намери, но опожаряването на първия Гьотеанум, голямата му натовареност и накрая боледуването и смъртта, попречиха това намерение да се реализира. Сега имаме само тези негови указания.

Аз доста мислих върху резултатите от проучванията на д-р Щайнер и дойдох до заключението, че тази Мистерийна школа е била вероятно в Скирингсал в югозападната част на Норвегия. Старите легенди описват това място като свещено. Викингите, които умирали по чужди места, искали да бъдат погребани в Скирингсал. Думата „Скирингсал“ означава „Залата на пречистването“.

Откъде идва първият Олаф Остесон? Исторически е доказано, че ирландско-шотландски монаси посещавали тази страна много преди официалното въвеждане на християнството тук. Според легендата, Йосиф от Ариматея дошъл на британските острови още в I в. сл. Хр. и започнал мисионерска дейност. В Ирландия още от дълбока древност е имало мистериини центрове.

Ирландско-шотландската църква възниква в резултат от съвместната работа на християнските мисионери и древната друидска мъдрост. Тя процъфтява на много места още през 300 до 400 г. сл. Хр. в църкви, школи и манастири, въпреки честите нападения на съседните силни езически племена. Много свещеници и монаси загиват тук като мъченици. Ирландско-шотландската църква е основана върху Евангелието на Йоан и проповедите на апостол Йоан, и много се различава от Римокатолическата църква, която впоследствие се утвърждава. Ирландско-шотландската църква е разрушена и закрыта през 664 г. сл. Хр., но успява да изпрати много мисионери в различни европейски страни както преди, така и след външното ѝ унищожение. Тя е определено езотерична по характер и много неща навеждат на мисълта, че Олаф Остесон е представител именно на това духовно течение.

Текстът на „Песента за съня на Олаф Остесон“ можете да намерите в брой 25 „Антропософски вест“ 2008 г.

КОЗИРОГ

21 декември - 20 януари

Едно от тъй-наречените „Дванайсет настроения“ или медитации, дадени през 1915 г. от Рудолф Щайнер, които изразяват качествата на съответните зодиакални знаци в Космоса, както и връзката им със седемте планети.

- ☉ Нека бъдното да почива върху отминалото.
- ☽ Нека отминалото да почувства бъдното
- ♂ За крепко настоящо битие.
- ♂ Във вътрешна житейска съпротива
- ♂ Да крепне мировата същност,
- ♂ Да процъфтява жизнената сила в дейността.
- ☉ Нека отминалото бъдното да понесе.

МАЛКАТА КОЛЕДА

24 декември е ден на Адам и Ева. В този ден си спомняме за грехопадението на човечеството. Осъзнаваме, че сме въввлечени в областта на горещите желания. Поглеждаме обаче и нагоре, към девическите сили на душата, към зодиакалния знак Дева, и в съзерцанието на силата и на противодействащата ѝ сила, ще почувстваме същността 24 декември. А чувството, което развиваме в този ден, ще ни поведе към дълбините на преклонението и ще напътства духа ни във висините на познанието. Ето защо Рудолф Щайнер казва: „Особено плодотворно за едно мистично вглъбяване е началото на 13-те дни, които завършват на 6 януари.“

Дълбоко значение има и фактът, че в тази вечер ние взаимно се даряваме. Жертвите, поднесени някога от Каин и Авел не са били еднакво приети от Йехова. Детето Исус обаче прие жертвата на царете по същия начин, както и жертвата на пастирите. Пастирите даряват, каквото Бог дава. Синовете на Каин подаряват това, което сами са изработили. Те поднасят своите дарове на 6 януари, а пастирите – на 24 декември. На 24 декември трябва да осъзнаем, че през предстоящите 13 Свети нощи преминаваме през 13 степени, които водят от грехопадението на човечеството нагоре до избавлението, съответстващи на пътя от Авел до опростения Каин, от Авраам до Йоан Кръстител, от Ева до Мария. В този ден, в който посвещаваме нашите мисли на падението и възвисяването, трябва да владеем чувства на удивление и на благоговение.

Йохан Валтер Щайн

ЧЕТИРИТЕ ПРАГА НА АДВЕНТА

*Усещате ли близостта на духовния свят?
Раздвижването в душата си? Прага на 2015 година?
Предизвикателствата на Прага?*

През четирите седмици на Адвента можем да се изправим пред изпитания или да получим интуиции как да се подготвим за раждането на нашето висше себе. Адвента ни дава нещо повече от една възможност да се свържем с най-вътрешното си себе, да подновим чувството си на удивле-

ние и благоговение при приближаването на духовния свят, да заздравим моралните и духовните си сили.

През четирите седмици на Адвента азът, придобил смелост по времето на Михайловия празник, овладява последователно силите на физическото, етерното и астралното тяло. Чрез изпитанията и предизвикателствата преди Рождество ние подчиняваме изживяванията на низшето си его, а през 13-те Свети нощи се подготвяме да приемем Христос.

СВЕТЛИНАТА НА АДВЕНТА И СЯНКТА НА ДВОЙНИКА

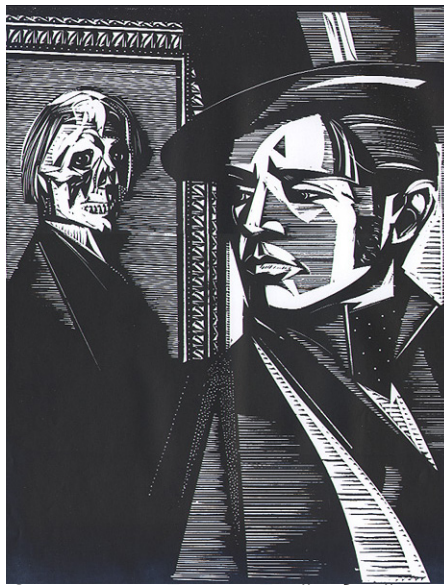
В дните преди Рождество, когато силите на мрака се борят срещу светлината, човешката душа се превръща в арена на тази борба и очаква раждането на висшия аз от мъдростта, която по-късно започва да се изявява в света като любов и да осветява тъмните страни на човешката душа. От субстанцията на творящата мъдрост висшият аз може да се роди в нея на Рождество и да продължи творчески да действа в света чрез силите на свободата и любовта. Всеки човек би могъл да вложи тези сили в основата на своето духовно развитие и самоусъвършенстване.

А по пътя на своето духовно развитие и усъвършенстване всеки човек може да се опита да освети тъмната страна на душата си, която е останала тъмна, защото светлината не пада върху нея. Тази страна на душата се нарича сянка или двойник. Двойникът е изграден от негативните душевни качества и е носител на кармическия възел, който при последната си смърт човекът е оставил в сферата на Луната, и при новото си раждане е понесъл отново в душата си.

Всеки човек носи мъртви духовни остатъци, които са се изплъзнали от господството на душата му. Те са строителните сили на двойника, а любимата му храна са човешките страхове и предубеждения. Съвременният човек не знае нищо за тях, докато те не се стоварят неочаквано върху него в определена ситуация. Тогава той се оказва изплашен и удивен от интензивността на случилото се, и започва да разпознава сенчестия образ на двойника в себе си. Активната вътрешна работа може така да освети част от тази сянка, издигайки я до съзнанието, че да постигне едно освобождаване или преобразяване на двойника. Съществен момент в процеса на тази вътрешна работа е стремежът двойникът да бъде освободен, а не удавен или потискан. Докато не бъде освободен, той постоянно ни носи страдания, от които укрепват духовните сили на човека, който активно работи върху себе си. В същото време раненият човек страда, потъва в лъжи и илюзии, срамува се, но не може да започне една истински необходима духовна работа в себе си.

Може би най-трудната задача на духовно развиващия се човек е да намери **смелост** да се запознае със своя

двойник и да го приеме. Двойникът може да бъде научен да отстъпва, когато азът се стреми да не го потиска, а да го укротява. Но за неговото спасение и укротяване помощта на другите хора е винаги много необходима. Някои от срещите с хората могат да бъдат много болезнени, защото осветяват двойника и дават възможност на човека да се огледа в

Срещата на Дориан Грей с двойника

него като в огледало. И никак не е лесно да се изгради разбиране за срещите с другите хора, защото на преден план обикновено стоят въпросите: С какво ми беше полезен този човек? Какво влияние ми оказа? Направи ли той за мен нещо добро или зло? По-късно може да се окаже, че нанесената от него вреда или причинената болка са имали съвсем друг смисъл и тогава възникналите по-горе въпроси ще бъдат изместени от следните: Какво наистина се крие зад това? Може би то е нещо, което живее в мен като сянка и аз не мога да я преодоляя? Или мога, но не знам как да я преодоляя?

И тогава идва нова светлина, с която част от сенчестите образи могат да бъдат осветени. Защото *работата върху преобразяването на двойника продължава цял живот*, а правилно зададените въпроси са много съществена част от нея. Висшият смисъл на страданието, болестите, конфликтите и ударите на съдбата, е да задвижат отново в душите онова, което е на път да се парализира и изсъхне. Понякога се случва някой да бръкне в отворената рана на другия и с това да напомни, че тя вече е съществувала и той само я е засегал, а не я е причинил.

Смелостта да се посрещнат страданията и изпитанията, които донася двойникът, укрепва преди всичко в процеса на неговото *разпознаване, опознаване и разбиране*. А когато тази смелост не достига, истинската среща с другия човек се оказва неосъществима и вместо нея протича срещата между двата двойника, които не желаят да бъдат осветени и предпочитат уюта на тъмната страна на душата. Ако човек иска да изтощи двойника от глад, добре е да се стреми да овладее собствената си ранимост и суетност, да поддържа винаги ясни мисли, да преодолява страховете си, защото двойникът се храни с тях.

Винаги е полезно да се търси истинския смисъл на болестта, страданието и ударите на съдбата, които стимулират вътрешната активност на душата. Никога не е достатъчно да бъде осветена само една част от тъмната страна на душата. За работата върху двойника е необходима такава последователност и толкова интензивно превъзпитаване на волята, че с всяка нова крачка да намираме събуждане отвътре. Но дори и най-интензивното превъзпитаване на волята не е достатъчно, ако яснотата за смисъла на човешките срещи се затъмнява от недостатъчно вглеждане в тях.

В стремежа си към по-добро разглеждане на срещите с другите, човек може да се опита да ги нарисова като растения. Тогава в панорамата на човешките отношения се появяват кактуси, рози, брези, дъбове, борчета, елхи, хризантеми и други. При вглеждането в тази панорама може да се стигне до усещането, че всяка среща се намира на своето място точно така, както в растителния свят всяко дърво и цвете има своето място и хармония с другите. Дори когато е съвсем сигурно, че никога повече няма да има друга среща с някой човек, все пак е необходимо да се потърси истинското му място в панорамата на живота. Колкото и разнообразна и индивидуална да е тази вътрешна дейност, често пъти нейната продължителност и непрекъснатост се оказват непредвидими, защото двойникът има една особеност – той обича да ни изненадва. Особено опасна за успеха на нашата индивидуална работа е илюзията, че сме приключили с двойника окончателно и завинаги. Тогава той внезапно ни напомня за себе си, излизайки от тъмната страна на душата ни и ние разбираме, че неговото спасяване е процес, който продължава.

В групата за работа с биография едно семейство разказа кратка и много симптоматична история. Една вечер съпругът довежда вкъщи на гости свои колеги, когато жена му вече спи. На сутринта тя намира в кухнята хаос, неизмити съдове и празни бутилки. В преодоляването на гнева пред вътрешния ѝ поглед се изправя целият негативен образ на съпруга ѝ. И докато съпругата почиства кухнята, мърморейки против мъжа си, тя си дава сметка, че нейният двойник започва да расте. По-късно същата ситуация започва да се повтаря ритмично и диалогът между двамата съпрузи става все по-труден. Независимо дали тя се сърди на глас или в мълчание, на двойника е даден шанс да порасне толкова, че да хвърли сянка изцяло върху разбирането за личността на другия. В такива ситуации всичко в другия човек започва да пречи. И особено ако се налага дълго съжителство с него или заедно да се обитава тясно пространство, се забелязва, че многобройните дреболии в другия човек започват да ни безпокоят. Винаги, когато човек прави нещо против волята си и в същото време ругае на ум или на глас, двойникът започва да расте.

Само делата, извършени с истинска любов и прошка, могат да спасят двойника и да го преобразят. Проти-

водействието на хората, които ни пречат, събуждат и отразяват като огледало онова, за което сме останали несъзнателни и спящи, е мощно средство за откриване на светлината, която осветява тъмната страна на душата.

Когато се научим да разглеждаме човешкия живот и човешкото същество от космическа гледна точка, бихме могли по-добре да разберем следните думи на Рудолф Щайнер: „Сега ние можем да получим представа за това, което се случва с човека, когато възниква нещо болезнено. Съзнанието, което той има между раждането и смъртта, го води до това, че той е повален от своята болка. Ако си спомни какви намерения е изработил между смъртта и новото раждане, той би почувствал онази сила, която го е довела на мястото, където е могъл да изпита тази болка, защото той е почувствал, че може само благодарение на преживяването на тази болка да достигне отново онази степен на съвършенство, която лекомислено е погубил и е длъжен отново да достигне. Тогава обикновеното съзнание му говори: "Болката е тук и ти страдаш от нея! Но за съзнанието, което обхваща и времето между смъртта и новото раждане, целта е именно търсенето на болката и някакво нещастие." (Събр. съч. 166 „Необходимост и свобода“)

Малкият пазач - Г. Райш

Когато продължителността на нашата вътрешна активност и постоянство в стремежа за освобождаване на двойника ни уморява, бихме могли да си кажем: **„Двойникът не е част от моя висш аз, но ми принадлежи и аз нося отговорност за неговото спасение“**. Защото нищо не би могло така да укрепи волята ни да продължим, както осъзнаването на недостига от азови сили, който събужда двойника в душите ни. Душевната дисхармония на човека от нашата епоха води до раздвоението, произтичащо от забравената връзка с Духовния свят. Пропастта, разделяща го от духовния свят се изживява като рана, която би могла да бъде лекувана с все по-задълбочено търсене на Божествената мъдрост и познания за висшите светове. Познанието, както и всичко, което човек извършва от истинско разбиране на развитието, е духовно семе, от което трябва да съзрее любовта. В хода на човешката еволюция мъдростта на външния свят се превръща във вътрешна човешка мъдрост и покълва като зародиш на любовта. Мъдростта е условие за любовта, а любовта е плод на възраждащата се мъдрост.

От всичко, което азът може да развие в себе си, трябва да възникне любовта, зародишът на която вече е потопен в най-съкровено ядро на човешкото същество и от него то трябва да се излее в цялото развитие. Ако човек успее да долови възхода на силите на любовта, той би могъл да се опита да уплътни това чувство на любов до светлина и тогава то ще му се разкрие като формираща сила, способна по-късно да озари волята, и човекът да стане творческо същество в световното битие. Основата на човешката душа и на всичко душевно в света е любовта, а основата на всичко материално в света е светлината. Така че процесът на съг-

тяване на светлината е творчески процес, в който духовната субстанция на душата става формираща сила, способна да действа преобразяващо чак до основите на материалния свят. Огнената изпълнена със слънчеви сили светлина е заложена в самия зародиш на всяко човешко същество.

Светлината е любов, онази любов, която има своите корени в Девахана. Тъмнината е противопоставена на светлината, а това, което се противопоставя на любовта, се нарича егоизъм. В нашата епоха даже най-силният егоизъм не може

да изкорени напълно любовта от човешките души. В една следваща епоха обаче ще бъде от голямо значение дали мощно разгръщаният се общочовешки егоизъм ще намери мъртвите остатъци, донесени от предишни инкарнации, които формират двойника в човешките души. Така че днес е ценен всеки ден и всяка най-малка крачка в осветяването на двойника има своето епохално значение. Особено в предпоследната седмица преди Рождество, когато всепоглъщащият страх се настанява в подсъзнателните глъбини, а съзнанието на човека се предава на

илузии относно самия себе си, когато измамността и лъжливостта се издигат като последно и най-силно изпитание за този период, тогава двойникът напомня, че иска отново да бъде нахранен, дори ако сме успели да го изтощим от глад през всички предишни времена и сезони. И тъй като всяка лъжа се ражда от страх, а произнасянето дори на най-мал-

Две души - Г. Райш

ката истина е проява на смелост, както и всяка нетърпимост към чуждото мнение произтича също от страх, точно затова е толкова важно да постигнем постоянно присъствие на духа и хармония между мислене, чувства и воля.

На Рождество човек може да преживее духовното Слънце, което е съединило своето битие със земното битие, възприемайки живо онова, което в духовния свят съответства на топлината и светлината. Тази духовна светлина отново съединява човека с божествено-духовното битие в

нова напълно съзнателна форма. Съединявайки себе си с Божественото, от което човекът произхожда, той отново се свързва с духовната светлина, която донася на човешкия аз Божествената прадревна светлина. Така човек може съзнателно да достигне до напълно свободното преживяване на духовното Слънце, донесло на човечеството божествената светлина на любовта, която може да изпълни сърцето му. И със същата сила да преживее Божествената светлина на висшето познание, която

пронизва главата му.

Тези два космически подаръка са необходими за цялостното човешко развитие и освобождаването на всички парализиращи елементи в душите, така че от истинското познание винаги да произтичат истински свободни човешки действия.

Веселина Велкова

„Едно неизбежно изживяване на човек, ако той се отдаде истински на упражненията, е разделянето на личността. Такъв човек ще започне да има усещането, че нещо го придружава, нещо, което мисли и чува заедно с него, и дори говори заедно с него, ако той проявява вътрешна слабост. Появява се едно второ его, един двойник, който човек е поставил извън себе си. Колкото по-съзнателно някой върви по езотеричния път, толкова повече той поставя извън себе си този стар човек, т.е. той сваля, тъй да се каже, една след друга кожи от себе си, както змията. Тези кожи стават един вид второ тяло, двойник, който вече не напуска човека до края на живота му.

В староегипетските мистерии човекът, поставил двойника извън себе си, се нарича „ка“. Двойникът е прикован към човека „ка“, за да му напомня непрекъснато какъв е бил или какъв е все още. Това не винаги е приятно усещане. Но осъзнаването, че двойникът е винаги до него, ще напомня на човека за недостатъците, които той сам трябва да отстрани. Той трябва непрекъснато да чувства това присъствие, иначе нещата могат да станат опасни, тъй като заради многобройните си висши идеали и намерения, той може да забрави какви са неговите недостатъци и вътрешен живот. При някои обстоятелства, това може да застраши живота дори на някой висш посветен, ако независимо от чистите си стремежи той забрави дори за момент за своя двойник...

Колкото по-често се появява двойникът, толкова това е по-добре за нашето развитие, защото иначе бихме живели с огромни илюзии за себе си.“

Рудолф Щайнер, Събр. съч. 266, Езотеричен урок от 31.12.1911 г.

Според холандския антропософ, педагог, лекар, психиатър и писател **Бернард Лийвехуд**, можем да различим следните двойници в нас:

1. Нашите наследствени склонности като организъм, темперамент и характер.
2. Нашето възпитание, културна среда и ценности.
3. Двойникът, формиран от неусвоените остатъци от предишни животи, които работят в този живот като един

вид препятствия.

4. Неосвободени природни духове като двойници.
5. Някои географски сили, които ни влияят по такъв начин, че възникват душевни структури, считани типични за дадена област или континент (типично европейски, американски, азиатски и т.н.).
6. Инкарнацията ни като мъж или жена е един аспект на двойника в нас.
7. Двойникът като „Пазачът на Прага“.

ЗА ПАУЗАТА И ТРИТЕ КРАЧКИ НАВЪТРЕ

Едно от най-интензивните изживявания в музикалната евритмия, наричана също тон-евритмия, е *изживяването на паузата*. Една тема, един мотив или една музикална мисъл – по силата на необходимостта, достигат до един завършек, до един предел. Настъпва пауза. След нея ще навлезе нещо различно, нещо ново – това може да е нова тема с друго темпо, възможно е да се появи нов музикален глас или изцяло да се смени тоналността. Паузата не е празно пространство, не е тишина, а интензивно и драматично състояние, състояние на трансформация. В това *друго* „нечуваемо място”, за да продължи... душата ще трябва да извърши един акт на промяна. В паузата е копнежът за развитие, за бъдеще.

Когато изгубим много близък човек, в живота ни настъпва разтърсваща промяна, която е възможно да бъде изживяна само в тишина. Това, което е във външния свят около нас избледнява, сякаш изчезва, а този който отсъства, с всеки ден става все по-осезаем, присъства във всичко и изпълва цялото ни вътрешно пространство. Паузата е едно реално духовно присъствие.

В живия и проникновен разговор между двама души, паузата е онази „родна земя”, в която душата открива родството си с друга душа. В способността да „вдишаме” другия, да му предоставим достатъчно място в душата си, и просто да слушаме, се крие един неизразим лечебен ефект. Когато това е осъществимо, години наред може да живеем с импулсите от един разговор, протекъл в миналото, който ни променя и лекува. В паузата ни докосва говорът на духовната ни ядка.

Освен че придобива нови способности, с нарастване на възприемчивостта към „нечуваемото”, в душата ни нараства и чувството на благоговение към духовния свят. В „Писма до членовете” Рудолф Щайнер пише: „Началото на всяка истинска медитация лежи в развиването на подобна нагласа”.

Същността на паузата обаче се проявява в дишането.

***

Думите на Щайнер винаги са ме вълнували с това, че за разлика от тези на неговите интерпретатори, те притежават самостоятелен вътрешен живот. Което означава – приети веднъж в душата, те са като кълн, който расте.

Един такъв израз е „*Направете три крачки навътре, преди да направите една навън*”.

Чрез ретроспекцията и упражненията за осъзнаване ние се занимаваме с обратния процес, връщаме се в ми-

Адвентът е времето на тишината,
на тишината на пастирите,
на тишината на кралете.
И на тишината на човека.
Всяка тишина е свята,
просто трябва да слушаме паузите...
И трите крачки навътре –
та къде другаде биха ни отвели,
освен
към собственото ни Рождество?

Музата на евритмията

налото, вървим след себе си. Чрез паузата, в нас иска да се прояви нещо от потока на бъдещето. А горните думи са една подкана за духовно *настояще*.

Не мога да не бъда благодарна на Евритмията за опитностите. Най-висшият закон тук е: „Има един начин да се учи – чрез правене!” Както и на ежедневното упражняване на вътрешното и външното. И когато това не винаги се удаваше, да има някой до теб, който да завърже очите ти, и макар крещейки от нетърпение и отчаяние, да те води от стая в стая, в търсене на качествата: „Забравете, че съществува пиано, забравете че съществуват клавиши, забравете че тези клавиши се намират един до друг; тонът „до” е тук в преддверието, а тонът „ре” – в друго пространство, може би на друг етаж...” Трите крачки в посока навътре ни отвеждат към стълбата на качествата и на добродетелите, чиято субстанция като „новото вино” не е от този свят, и която единствено има силата да преобрази света. Без тях, живото знание би застинало в библиотека.

***

През едно лято, в края на август, с приятелката ми, с която ни свързва здрава кармична връзка и с която през последните години все по-рядко се срещаме в България, решихме да отидем за три дни на рилските езера. Съборът

беше приключил и се надявахме да няма туристи. И двете имахме нужда само от едно – да напълним дробовете си с онзи въздух и да наситим очите си с безкрая на небето над Рила. Решението беше спонтанно и имахме половин час време да се приготвим. Вече горе установих, че подметките на обувките ми бяха доста изтрити и изобщо не бяха обувки за планината, но все някак стигнах до „Салоните”. След три дни обаче, на връщане, картината се оказа различна – пързалах се и падах на всяка крачка, което щеше доста да ни забави. Тогава приятелката ми с отривист жест свали римските си сандали и като ги нахлузи на краката ми, хукна напред. *Тя измина целия път боса*, а аз, дори в сандалите й, подтичвах доста зад нея. Вечерта си зададох въпроса: Можех ли и аз само в един миг да взема безрезервно подобно решение? А днес мога ли? Антропософията иска от нас цялата ни честност. Без тази субстанция, огънят би застинал в жест, а живото знание се превръща в библиотека.

***

След Коледното събрание от 1924 год., Рудолф Щайнер в продължение на девет месеца публикува своите „Писма до членовете”. Сякаш като в едно завещание, всичко

трябва да бъде казано още веднъж, но с малко думи. След стотиците лекционни цикли, след написаните книги, този път – по един човешки начин „очи в очи“, той се обръща към всеки един. Магичното е, и той го е знаел, че те ще бъдат прочетени от всеки по различен начин.

„...Първата врата на която тя тропа е проникновението... Антропософията може всеки път да бъде новородена, когато в една група от хора тя в думи търси пътя към душите. Но тя ще бъде новородена само там, където човекът, а не питащата мисъл, говори на другия човек.”

***

Преживян веднъж, този акт на новораждане е невъзможно да бъде заличен. И сега в душата ми оживява един подобен спомен, в който „всичко се ражда отново”.

... Залата беше препълнена, преддверието също, затова лекцията щеше да протече при отворени врати. Не знам пред кого се бе изправил в имажинативния си поглед лекторът, но съществуването му, все още в мълчание, излъчваше висш респект, смирение и достойнство. И както се случва само между душите, по един безсловесен начин това състояние „облъхна” и слушателите. Сега това беше вече друго пространство и друго време. Гласът почти тих, но звучен, течеше сякаш думите бяха обвити в ехо... Когато лекцията свърши, още дълги минути всички останаха по местата си в тишина. Но в тази заглъхваща тишина, все още звучаха разтърсващите акорди на разказа за драмата на човешката душа, изправена пред необходимостта да познае себе си... Лекторът беше Сергей Прокофиев.

Розалина Константинова

ИЗКУСТВОТО НА ГЪОТЕВИЯ РАЗГОВОР

Марджори Спок е родена на 8 септември 1904 г. в Ню Хейвън, щата Кънектикът. Семейството е известно в града – бащата е фирмен адвокат, а по-големият ѝ брат д-р Бенджамин Спок става прочут педиатър.

На 18 годишна възраст Марджори отива в Дорнах, където се среща с Рудолф Щайнер. Това определя по-нататъшния ѝ живот. Учи евритмия, след това валдорфска педагогика, занимава се с биодинамично селско стопанство, пише и превежда множество книги, сред които „В прослава на човешкото сърце”, „Да погледнем на земята с повече от смъртни очи”, „Преподаването като живо изкуство”.

На сто годишна възраст става продуцент, режисьор и хореограф на видео филм за евритмията, а през следващите две години създава два по-кратки учебни филми. Умира на 23 януари 2008 г., на 103 годишна възраст в дома си в щата Мейн.

Разговорът, както си го е представял Гюте, е изкуството на изкуствата. Мястото, което той посвещава на тази тема в съчиненията си, ни дава възможност да хвърлим поглед върху изключителното значение на разговора според Гюте. Такъв момент може да се намери в неговата приказка „Зелената змия и красивата лилия”. В нея, четиримата царе на своите тронове в подземния мистериен храм се пробуждат за изгряването на една нова епоха на човека, когато змията, светеща от погълнатото злато, прониква със светлината си в техния тъмен храм и между тях се завързва следния диалог:

- Откъде идваш? – попита златният цар.
- От скалните пукнатини – отвърна му змията – в които се намира златото.
- Знаеш ли кое е по-блестящо от златото? – продължи царят.
- Светлината! – отвърна му змията.
- А кое е по-ободряващо от светлината?
- Разговорът! – беше нейният кратък отговор.

Ако човек не разбира какво е искал да каже Гюте, той може да се разочарова от отговора на змията, който едва ли отговаря на очакванията му да чуе някакво откровение. Защото дали разговорът – такъв, какъвто го познаваме в ХХ

Четиримата царе и змията

век – е наистина по-прекрасен от златото, по-ободряващо от светлината? Едва ли! Ние свързваме този термин с всяка случайна размяна на думи, с най-безцелното, незначително бърбене. Разбира се, ние чувстваме, че терминът може би се е принизил в света след Гюте, понасяйки силно омаловажаване в това свое принизяване.

Че случаят е наистина такъв, става очевидно, когато си припомним за салоните от предишните векове, където велики умове се събирали за важни разговори. Тези случаи са били съвсем различни от нашите социални събития. Те са били дисциплинирани, докато нашите са хаотични, били са изградени около обща цел и взаимно обогатяващи, а не изтощаващи. Невъзможно е да си представим всички участници в един салон да говорят едновременно, да бърбят по толкова много теми, колкото двойки разговарящи е имало. Не! Звездата на

една тема е заставала над събраните хора като над някой вир осеян с кристали, а отзивчивите блестящи кристали се редували да изразят гласно отраженията пробудени в тях.

Гьотевите разговори обаче се различават поне толкова от салонните разговори, колкото салонните разговори се различават от днешните коктейлни партита. Тяхната цел е да доведат до една пълнота на духовен живот, а не да инсценират прояви на интелектуални фойерверки. Те нямат нищо общо със салонната формална игра на ярки акценти, блестящи със студен звезден блясък. Вместо това, те се стремят да навлязат в слънчево стоплената област на живите мисли, където един мислител използва цялото си същество като инструмент на познанието, където – в съответствие със своето мислене – той взема участие като творчески дух в непрекъснатия творчески процес на космоса. Но това означава, че **един истински Гьотев разговор се провежда зад Прага, в етерния свят, където мислите са интуиции** (виж „Философия на свободата“ от Рудолф Щайнер), проникващи в областта на първопричините.

По-второстепенните видове обмен на мисли никога не могат да направят това. Те остават чисто умозрение, спекулация, аргументация, разкази на изживявания, предлагане на мнение, предоставяне на информация. В най-добрия случай те не са нищо повече от дисциплинирана дискусия, в най-лошия случай – безсмислено асоциативно скачане от мисъл на мисъл.

Докато повечето от тези по-второстепенни форми на общуване могат да се построят така, че да служат на полезни цели, фактът, че те остават от тази страна на Прага ги осъжда на духовна безплодност. Те и тези, които участват в тях, напускат земята неосъществени. Те не могат да преодолеят изолацията, от която е измъчван всеки човек, роден след Адам.

Но истинските разговори имат друга сила. В стремежа си да навлязат в света на живота мислене заедно, всеки от участниците настройва интуитивното си възприятие към темата. Той прави това в особената атмосфера, породена от приближаването на Прага с духовния свят – в едно настроение на свръхестествено внимателно слушане, на най-възприемаща отвореност към живота на мисленето, в което той и неговите събеседници сега навлизат. С такова отношение, съзнанието на всички участници в разговора се оформя като една чаша, за да побере този живот. И споделяйки тази божествена храна, те споделят и една взаимност, едно братство – те преминават през изживяването на Граала на съвременния човек.

Ние видяхме, че Гьоте описва разговора като изкуството на всички изкуства. Ако той е наистина такова изкуство и ако ние се стремим към него, какво изисква от нас неговото практикуване? Разбира се, не е достатъчно този въпрос да се проучи пипнешком, макар и с голямо вдъхновение. Тук трябва да се изградят много специфични техники.

Може би първото предварително условие е да се осъзнае, че духовният свят зад Прага иска от нас да го опознаем

също толкова силно, колко и ние искаме това. Той с радост идва да ни посрещне, както един мъдър и любящ учител откликва на топлия интерес на някой негов ученик. Всеки, който искрено иска да се обърне към такъв учител, ще успее да предизвика неговия отклик. Духовният свят иска също толкова силно да срещне нашия интерес. Да си припомним уверението на Христос: „*Попитай и ще ти се даде. Почукай и ще ти се отвори.*”

Така, отношението на търсещия се оказва една вълшебна пръчица, която – като пръчката на Мойсей – отключва потока духовен живот. Човек трябва да познава това като факт, както у себе си, така и у другите. Тогава съзнанието на групата става наистина един общ съд, в който може да се получи такова озарение, каквото светът зад Прага във всеки конкретен случай би намерил за подходящо да даде.

Но човек не може да прекрачи направо от обикновеното мислене и бърбене в Гьотевия разговор. Гьотевият разговор изисква най-любяща подготовка. Мислите трябва първо да се породят като деца и след това да се измътят в духовете на мислещите. За тази цел темата на една среща се поставя предварително. Всеки член на групата живее с нея и я разработва грижливо в медитациите си. С приближаването на деня на срещата, той започва да предчувства тази среща с другите като празник на светлината, която, ако той и събеседниците му са си свършили добре работата, ще ги доведе до озарение от духовния свят.

Какво по-точно се разбира тук под „работа“?

При всички случаи не става въпрос за произвеждане на готови понятия, натрупване на цитати от авторитетни източници или подготвяне на резюме от прочетеното. Мисленето и изучаването преди срещата имат по-скоро за

цел да пробудят душата за максимална дейност, така че душата да може да навлезе в присъствието на духа само като възприемаща. Такава работа е едно стопляне, освежаване на съзнанието, за да направи душата място, готово да приеме прозрението. Човек трябва да иска да пожертва предишните си мисли, както прави това във втората фаза на медитацията, за да разчисти сцената за свежо озарение.

Принципът тук е същият, предложен от Рудолф Щайнер, когато той съветва учителите да се подготвят старателно за уроците си и после да са в състояние да пожертват подготовения си план на повелята на обстоятелствата, които могат да им посочат съвсем друг подход към техния материал. Ако човек е добре подготвен, казва Рудолф Щайнер, той ще намери необходимото вдъхновение. Наистина, принципът е общ за всички езотерични стремежи. Поканете духа със своята духовна активност и след това останете отворени за неговото посещение.

Тези, които идват на срещата подготвени по този начин, няма да донесат със себе си улицата под формата на всякакво разсейващо бърборене. Човек не приближава, в крайна сметка, Прага в обичайното си настроение, и там, където приближаването е подготвено, сцената на срещата се пре-

Три жени

върща в мистериен храм. Това, което се говори там, трябва да хармонизира с една храмова атмосфера. Конвенционални любезности към човека на съседния стол, коментари за времето, свършването на малко делова работа, всичко това е в дисхармония и неподходящо.

Да се въздържа човек от бърборене означава да се научи да живее без чувство за дискомфорт в една трептяща тишина. Но всъщност, особената почит и толерантност към мълчанието е *sine qua non* за езотеричния живот. Към тази категория принадлежат и разговорите. Това означава загърбване на обичайните методи. При обикновеното социално общуване думите трябва да текат, иначе няма да има доказателство за връзка. Мълчанието е сигнал за прекъсване в общуването. Но когато човек осъзнае Прага, думите заради самите думи сякаш нарушават спокойствието. Излишните думи се натрапват и разрушават концентрираното вътрешно спокойствие, което служи като матрица за разгръщането на интуитивния живот.

Следователно, разговорите зависят толкова от способността да се запази мълчание, колкото и от говоренето. И когато се стигне до говоренето, човек не може да намери по-добър водач към идеала, който е формулиран в едно друго Гьотево прозрение. Поетът вижда необходимостта от критерия на изкуството („Тук има необходимост, тук има изкуство“). И човек може да изостри усета си за необходимост до момента, в който разговорът се развива като жив организъм, в който всяка част е важна и в равновесие, всеки говорещ се старее да се издигне и задържи над нивото на безформените словоизлияния. Накратко, за да се постигне истински разговор, човек трябва да строи с интуитивен материал. И за да се достигне тази висота, всичко от личен, сетивен характер трябва да бъде пожертвано. Само тогава един разговор може да намери път до необходимостта.

Когато успее да постигне това, той става разговор с духовния свят, както и със себеподобните земни същества.

Въпреки че групите са много различни, обикновено е необходима доста практика, за да се придобие способността за Гьотев разговор. Повечето хора днес толкова са свикнали да дискутират, че едва ли могат да си представят по-висши нива на общуване. Ние сме поставени в условията на земята и етерният свят ни е станал чужд.

Съществуват няколко средства за обучение в етерно мислене. Най-важното разбира се е медитацията, така, както е дадена в Антропософията. Другото е непрекъснато подновяване на изучаването на „Философия на свободата“ от Рудолф Щайнер. То трябва да става с особено внимание към начина, по който тази книга, стъпила в началото върху обичайната почва на философско-интелектуалната аргументация, внезапно я изоставя, за да се извиси, окрилена, в области, където всяка мисъл оживява и става свободно

творческо дело. Ако човек последва тази метаморфоза, той ще получи прилив на етерни сили, които стимулират собственото му мислене и настройват съзнанието му за интуитивно възприятие.

Подобна трансформация може да настъпи, ако човек се потопява в приказките и големите поетични творби. Защото в ритмите и образите има в изобилие духовен живот, и когато ги приеме, човек може да почувства как собствения му живот сякаш магически се раздвижва.

Напълно противоречи на концепцията за изграждане на една истинска съвременна общност, разговорът да разчита на водачи. Създаването на съзнание подобно на чашата на Граала изисква по-скоро един цялостен кръг от напълно активни, отговорни хора, чийто единствен водач е духовният свят. Ако преди уговорената среща всеки участник оживи в себе си темата на разговора и след като пристигне на мястото съдържа мислите, които е имал, и предложи живота, който те са породили в духа, духът няма да пропусне да дари със

свежо разбиране събралите се хора, които са готови да го приемат. Това може да се изживее отново и отново. Човек само трябва да бъде активен и да поддържа пътя чист, с разбирането, че „дето са двама или трима в Мое име, там съм и аз помежду тях“.

Надеждата за Това присъствие може да се засили, като се научим да слушаме нашите събрата по същия начин, по който слушаме духовния свят – емоционално наситено, с благоговение, въздържайки се от всяка реакция, превръщайки собствената си душа в почва, която да приеме зародишните идеи на другите. Това не означава, че слушащият изоставя дори най-малкия критерий за точна преценка. Той претегля това, което чува, но го прави по нов начин, пречиствайки се от симпатията и антипатията, за да служи като обективен ре-

зонатор, върху който думите на говорещия звучат истински или фалшиво. Така, говорещият може да чуе себе си и да претегли собственото си изказване. Корекцията – в смисъл на пробуждане – става без другите да произнасят присъда върху него. И това не е всичко. *Емоционално наситеното слушане е слънчево дело*. То излъчва топлина и светлината на интереса в мисловния живот, който стимулира кръга и го насърчава до истинско процъфтяване.

Един въпрос, често задаван от хора, които искат да изследват разговора е „Как се подбира темата?“ При всички случаи не по обичайния произволен начин. Човек не може, както може би е ставало някога в салона, да намери най-привлекателната тема в интелектуално отношение, нито както в днешните дискуссионни групи да проследи с пръст един списък с актуални теми, опитвайки се да попадне на най-актуалната. Вместо това, парливи въпроси, които живеят в душите на участниците ще потърсят светлина – въпроси, които възникват от сърдечната ангажираност с духовни теми

Среща - Г. Райш

и затова са пълни с живот и огън, и са вкоренени в нещо много по-дълбоко от интелекта. Собствената им виталност ги кара да избликнат и да привлекат вниманието на събрания кръг хора.

Често някоя тема е преизпълнена с толкова живот, че може да премине през дълга поредица от метаморфози, изисквайки много срещи за нейното изследване. Такива теми са особено ценни, защото често пъти те могат да станат духовно занимание през целия живот на всички участници в кръга. Освен това, лесно може да се види, че чрез разговори на такива теми събеседниците се свързват неразривно помежду си.

За да стане един разговор произведение на изкуството, неговият живот трябва да се оформи в рамка. В противен случай, той ще продължава да се точи аморфно. Рамката, която придава форма на разговорите се изгражда отчасти от темпорални елементи, отчасти от много прост ритуал. Желателно е да се фиксира точен час за начало и край на срещите и той да се спазва стриктно. Всеки, който има намерение да присъства разбира, че трябва да дойде доста преди определения час и да се подготви за дейността в едно стегнато настроение. Това са неизменни правила на езотеричната практика.

Ритуалът се състои от ставане на крака и произнасяне на едно или повече изречения, избрани заради духовно ориентираното си съдържание, например: *“Ex deo nascimur. In Christo morimur. Per spiritum sanctum reviviscimus”* („От Бога сме родени. В Христос умираме. Чрез Светия дух възкръсваме.“) Същата или друга медитация може да се произнесе в края на срещата, отново точно в предварително определения час.

Някой може да изрази опасения, че строгите времеви ограничения не дават възможност за свободно разгръщане на разговора. Този страх е неоснователен. Вдъхновението на един художник не се ограничава от размерите на платното. Границите по-скоро служат във всяка форма на изкуството за пробуждане, изострайки осъзнаването на това, което може да бъде завършено, а композицията винаги се нагажда интуитивно към даденото пространство.

За да се направи една цялостна композиция, както трябва да бъде, ако ще я наричаме изкуство, необходимо е кръгът разговарящи да вземе всички мерки, за да запази единство. Тук отново има голяма разлика между дискусия и разговор. В дискусията почти никой не чувства и най-малкото угризение, че понякога говори нещо настрани. Макар че тези действия нарушават атмосферата и са израз на грубост, показвайки високомерно загатване, че това, което някой шепне на съседа си е далеч по-интересно от това, което говори човекът взел думата, в дискусията те не са такова категорично зло, както в един разговор. Защото дискусии се основават върху интелекта, а интелектуалното мислене има естествена склонност към отделеност. Разговорите обаче принадлежат към такъв вид мислене, в който озарените сърца служат

като органи на интелигентност, а сърцата са склонни към единство. Групата за разговор трябва да направи от себе си един магичен кръг. Най-малкото пропукуване в тази цялост на чашата на Граала ще накара ценната светлинна субстанция породена от срещата да изчезне. Чувствителните участници ще почувстват думите споделени настрани и прекъсванията като откъсване на кръга от духовния свят.

Много хора чувстват, че никакъв разговор не може да се мери с вдъхновението от една лекция, изнесена на високо ниво. Затова те са склонни да считат разговора за загуба на време, което биха прекарвали много по-добре, ако прочетат някоя лекция или отидат да я чуят изнесена от някой лектор.

Несъмнено, лекциите имат важни функции. Ако са подготвени старателно, те предават съгъстена духовна субстанция на слушателите, седнали, тъй да се каже, на маса с храна, която някой им сервира. Но ако трябва да продължи сравнението, заострените слушатели на лекции непрекъснато се хранят в ресторанти и не се научават на чудесното изкуство на семейния уют.

Има нещо печално едностранчиво в такъв начин на живот. Такъв начин на живот не само че избягва отговорност и пренебрегва възможностите за творчески растеж, но означава, че човек остава по детски зависим в най-важната

фаза от човешката еволюция, когато трябва да напредва *от откровението на истината към откриването на истината* чрез своята собствена активност.

Рудолф Щайнер не беше привърженик на зависимостта в каквато и да е форма. Той рядко казваше на хората решението на някой проблем, а и в тези редки случаи това беше само ако го изискваха изключителни обстоятелства. По-скоро той показваше начина как човек сам да разреши проблема. Нашето време изисква именно това – да станем духовно активни, да се научим да извличаме храна от духовния свят за обновяването на земята. Гьотевите разговори са идеално обучение за тази изключително важна задача.

Превод от английски език: *Диана Ботушарова*

Най-любимото за теб – словата,
те от самотата те спасяват.
С доброта и благослов засяват
угарите болни на душата.

Те успокояват като биле,
те са едри плодове небесни.
И достигаш до звездите лесно.
Там, сред мрака зреят звуци мили.

В звуците от алфа до омега
е началото на битието.
И човек от словото роден е...
Думи без любов не са спасение.

Алберт Щефен

Седмият печат

НОВИ КНИГИ

НОВИ КНИГИ

НОВИ КНИГИ

Тези лекции от пролетта на 1913 са първите, които Рудолф Щайнер изнася след като немската секция на Теософското общество се отделя като самостоятелно духовно-научно направление под името „Антропософско общество“. Лекциите са известни още и като „цикълът за обвивките“. Названието им е дадено лично от Рудолф Щайнер. Забележителното в тях е, че освен чисто практическата им стойност относно съзнателната работа с темпераментите, относно храненето, смисълът на вегетарианството, употребата на захар, алкохол, кафе, чай и т.н., те дават отговор и на един друг въпрос, засягащ бъдещето на Каин, респ. бъдещето на цялото човечество.

Нека да си припомним „Легендата за Храма“. Тя е пресъздадена и всъщност доразвита от Рудолф Щайнер в други 18 лекции, изнесени 9 години по-рано, от май 1904 до януари 1906. Какво се случва в края на легендата, когато Хирам иска да завърши своя шедьовър – отливането на Бронзовото море?

„И тогава Хирам трябвало да види как цялата отливка се разпаднала поради неподходящите примеси, които тримата чираци прибавили към основната смес. Той се опитал да угаси бушувания огън като го залял с вода, но това още повече влошило положението. И когато вече изпаднал в отчаяние, явил му се самия Тубал-Каин, един от неговите прадеди. Той му казал, че спокойно може да влезе в огъня, защото е неуязвим от огъня. Хирам послушал съвета и така стигнал до центъра на Земята. Там Каин пребивавал в състояние на първична божественост. Така Хирам бил посветен в тайната на огненото сътворение, в тайната на металолееенето и т.н. Той получил от Тубал-Каин един чук и един златен триъгълник, и ги окачил на врата си. После той

се върнал обратно и можал да довърши отливането на Бронзовото море.“

Винаги когато се връщаме първата Мойсеева книга, Битие (4, 1-12), ние оставаме ужасени от онази готовност за братоубийство, която е заложена във всеки от нас. Страховитият въпрос „Къде е твоят брат Авел?“ е отправен към всички. Само че Мойсей изисква от нас да възприемем Каин едва след неговото престъпление, сякаш той няма и друга страна на своя характер, отличаваща го по времето преди братоубийството?

Точно от този момент тръгва Рудолф Щайнер. Той допълва библейския текст, изговаря това, което Мойсей премълчава, и хвърля такава светлина върху историята на Каин и Авел, че ние едва сега разбираме нейната истинска, окултна същност. Духовно-научното му изследване го отвежда до предисторията на братоубийството. Или с други думи: Каква е била душевната нагласа на Каин преди той да умъртви своя единствен брат? – Така в осмата лекция от 27 март 1913 г., наред с „имагинацията за Рая“ пред нас се разкриват и онези по-висши качества на Каин, към които занапред ще трябва да се стреми всеки, които е тръгнал по пътя на истинското езотерично развитие.

Коледен празник

21 Декември 2014 – неделя

Антропософски дом в Стара Загора, ул. Колю Ганчев 41А, ет. 2

ПРОГРАМА

13.00	„Изгонването от Рая“ -- пред-коледна пиеса за малки и ГОЛЕМИ деца.
14.00	Откриване на празника
14.15	Лекция
15.00	Блок флейти, коледни песни
15.30	Разговор в кръг
16.30	Коледна трапеза

Поканват се
всички членове на Антропософското общество,
приятели и роднини.

СМЕХОСОФИЯ

*Това чуват природните духове
на Изток, Запад, Север, Юг:
хората нека го чуват!*

На Коледното събрание в Дорнах строфите от „Медитацията на Основополагащия камък“ бяха най-впечатляващото събитие. Веднъж, това продължи до късно вечерта и докато се произнасяха думите, навън се разрази силна буря.

Някой попита Рудолф Щайнер защо стана така, а той отвърна: „Природните духове се страхуваха, че няма да бъдат включени, и това обяснява присъствието на последните думи към строфите.“

След това излязохме навън и постояхме малко пред нощния Гьотеанум, а аз забелязах колко спокойна беше природата, макар че до преди малко беше бушувала буря.

Адалберт граф фон Кейзерлинк

Веднъж, Свети Петър разведе един посетител из Рая. Разнесе се камбанен звън и посетителят запитал: „Какво означава това?“

Свети Петър отвърна: „Когато на земята се изрече някоя лъжа, камбаните бият.“

Изведнъж се разнесе такъв оглушителен звън, че посетителят си запушил ушите, а после попитал: „Това пък какво беше?“

Свети Петър погледнал небесния часовник и рекъл: „В този час на земята се отпечатва някой от вашите жълти вестници“.

От книгата на **Бастуан Баан**
„Господарят на елементите“

ЧЕСТИТА 2015

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

Група „**Духът на Петдесетница**“
Веселина Радкова
тел. 0888 515 174
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

ПЛЕВЕН

Антропософска група „**Светилник**“
Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група за художествена работа с
Мистериите на драми
Христо Маринов: 0879 058 241

Група „**Ариадна**“
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 76 43; 0889 345 730

Група за слово и драма
„**Мари Щайнер**“
Богдана Вульпе
тел. (02) 983 18 68; 0877 836 822

Група „**Космософия**“
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

**Курсове по антропософска
социална арт-терапия**
Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.
Нина Стамова 0886 214 803

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Група „**Клуб на родителите**“
Иглика Ангелова, тел. 0885 910 339,

Социална художествена терапия
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

ТЪРГОВИЩЕ

Група по лечебна педагогика
Константин Адамов
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ФОНД за НАБИРАНЕ на СРЕДСТВА

за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОб)

Дарителски сметки:

BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Всички суми преведени по тези сметки
както от физически, така и от юри-
дически лица, подлежат на данъчни
облекчения.

Текуща наличност: 2290 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Диана Ботушарова
Веселина Велкова
Димитър Димчев
Георги Акабалиев
Тел: (02) 840 7643; 0879 923 866
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на
публикуваните материали носят
единствено техните автори.